

Støttespillere:

Dyrebeskyttelsen Oslo & Omegn
Norsk Liga for dyrs rettigheter
For. for Omplussing av Dyr i Tr.heim
Manimal
Dyrebeskyttelsen Ringerike & Omegn
Dyrebeskyttelsen Sogn og Fjordane
Dyrebeskyttelsen Tønsberg/Horten
Dyrebeskyttelsen Bergen
Dyrebeskyttelsen Halden
Dyrebeskyttelsen Tromsø

Kunnskap og samarbeid – for dyr!

**NOTAT: INNFANGING, HÅNTERING OG HOLD AV VILLFISK– INNSPILL
TIL RETNINGSLINJER****Dato: 19. januar 2005****Fra: Dyrevernulliansen v/juridisk rådgiver Live Kleveland Karlsrud****Til: Fiskeridirektoratet og Mattilsynet**

Om Dyrevernulliansen

Dyrevernulliansen dokumenterer og motarbeider dyremishandling, særlig innen industrielt landbruk og dyreforsøk.

Prinsipiell etisk vurdering av innfangning, håndtering og hold av villfisk

Dyrevernulliansens vurderinger baseres på vitenskapelige fakta og juridiske/ politiske muligheter, men tar også alltid utgangspunkt i grunnleggende etiske prinsipper og målsetninger som følger:

- Et dyrs egenverdi er uavhengig av dyrets art, individuelle egenskaper og menneskets følelsesmessige forhold til dyret. *Dyrevernulliansens utgangspunkt er følgelig at det bør stilles tilsvarende strenge krav til velferd for akvatiske dyr, som til velferd for landdyr.*
- Dyr er individer med evne til positive og negative sanseopplevelser, fysisk og mentalt. Å frarøve dyr muligheten til positive opplevelser kan derfor være like kritikkverdig som å utsette dyr for negative opplevelser. *Dyrevernulliansen legger til grunn at fisk har evne til å føle bl.a. smerte og frykt.¹ F.eks. hold av fisk i merd, der de hindres i å utøve naturlig adferd som potensielt medfører positive opplevelser, er derfor negativt. Det samme gjelder teknikker som medfører risiko for smerte eller frykt hos fisk, bl.a. håndtering i mottaksbinge ved fangst og punktering av gassblære og bukkinne ved opphaling.²*
- Menneskelige interesser begrunnet i underholdning, økonomi, vitenskap, religion eller tradisjon gir oss ingen ubetinget rett til å utsette dyr for negative opplevelser, eller frata dem retten til positive opplevelser. *Argumentene som brukes for å rettferdiggjøre hold av villfisk, nemlig økonomisk nytteverdi samt at hold av fisk i steng har tradisjon enkelte plasser i landet, anses følgelig ikke som tungtveiende.*

Dyrevernulliansen, Brennerivn. 7, 0182 Oslo. Tlf/fax: (47) 22 20 16 50. Mob:(47) 90 68 57 38
www.dyrevernulliansen.org Bankkonto: 0537.34.87378
post@dyrevernulliansen.org Org.nr.: 983 482 392

- Førre vår-prinsippet bør anvendes i menneskets omgang med dyr: Er det tvil om dyret utsettes for negative opplevelser eller fratras positive opplevelser, bør tvilen komme dyret til gode. *Manglende kunnskap om fiskens evner og behov tilsier tilbakeholdenhet med utvikling av nye nisjer i næringslivet.*

Dyrevernalliansens målsetning er å oppnå de "fem friheter" for alle dyr, fisk inklusive:

- Frihet fra sult og tørste.
- Frihet fra fysisk ubehag.
- Frihet fra smerte, skade og sykdom.
- Frihet fra angst og frykt.
- Frihet til å utføre naturlig adferd.

Vitenskapskomitéen konkluderer i en vurdering med at: "...det er overveiende sannsynlig at torsk påføres smerte, frykt og stress ved innfangning, håndtering og hold."³ Dette tyder på at sentrale elementer av de "fem friheter" krenkes. I tillegg må det antas at naturlig adferd hindres i varierende grad under hele prosessen.

Politikk og internasjonale forhold

Internasjonale dyrevernorganisasjoner, bl.a. Eurogroup for Animal Welfare, Compassion in World Farming og Peta, er i økende grad opptatt av velferd for fisk. I internasjonale forskningsmiljøer har også interessen for fiskens kognitive og emosjonelle evner økt sterkt i løpet av de siste årene, og flere fremtredende forskere har engasjert seg i debatten til fordel for fisken.^{4, 5}

Regjeringen har vedtatt at et førre vår-prinsipp bør gjelde når det vurderes å starte oppdrett av nye arter i fangenskap, samt ved innføring av nye tekniske løsninger.⁶ I næringskomitéens innstilling ble fiskeoppdrett omtalt særlig kritisk, på tross av at dette var første gang fiskevelferd ble tatt opp til drøftelse på Stortinget.⁷ Siden dette har den politiske bevisstheten rundt fiskevelferd økt ytterligere, bl.a. som følge av mediefokus på kritikkverdige forhold.

Opinion

Det er ikke vært gjennomført kjente opinionsundersøkelser om hold av villfisk, men det finnes flere målinger av holdninger til fisk i oppdrett. Disse kan gi en indikasjon på holdningene også til hold av villfisk i merd.

- Syn på fiskens emosjonelle evner og smerteperspsjon:
En undersøkelse viser at 50% av befolkningen tror fisk kan føle en form for smerte.⁸ Funnet bekreftes av en annen undersøkelse som viser at 36% mener fisk har forskjellige følelser som evnen til å føle smerte, vantrivsel, tilfredshet, glede etc., og at ytterligere 23% mener at fisk "i noen grad" har slike følelser. Bare 3% mener at fisk ikke har slike følelser i det hele tatt.⁹

- Syn på dyrevelferd i fiskeoppdrett:
En undersøkelse viser at 36% bekymrer seg for hvordan oppdrettsfisk blir behandlet.¹⁰
En annen undersøkelse viser at hele 56% mener at oppdrettsfisk i merder lider.¹¹
- Ønske om offentlig regulering:
50% av befolkningen mener at krav til dyrevern for fisk i oppdrett bør være minst like strenge som for husdyr. Bare 11% mener at fisk bør være dårligere vernet av lovverket enn andre husdyr.¹²

Konklusjon - krav til retningslinjer

Det foreligger for lite kunnskap om hvordan fisken opplever behandlingen i de forskjellige stadiene. Tilgjengelig kunnskap tyder imidlertid på at et større antall fiskeindivider påføres til dels alvorlig lidelse (skader, akutt og vedvarende smerte, frykt, muligens sult), og naturlig adferd hindres eller begrenses. Det har vært avdekket flere tilfeller av tydelig vanskjøtsel.^{13,14} Næringen baseres på transport og sammentrenging av individer, noe som av velferdshensyn generelt anses som ønskelig å unngå i alle dyrenæringer. Innfangning og hold av vilt i fangenskap søkes unngått for landdyr.¹⁵ Det samme bør gjelde akvatiske dyr. Næringen er foreløpig økonomisk relativt beskjeden (under 20 fartøyer involvert).¹⁶ Politiske, opinionsmessige og internasjonale forhold tyder på økende engasjement for fiskevelferd, og kulturelt kan det dermed ikke være umulig å avvikle næringen.

Dyrevernalliansen mener etter en helhetsvurdering at praksisen med hold av villfisk bør nedlegges inntil det eventuelt er utviklet forbedrede metoder og kan bevises vitenskapelig at fisken ikke påføres negative opplevelser, eller fratras muligheten til positive opplevelser.

Forutsatt at næringen ikke nedlegges, er Dyrevernalliansens innspill til retningslinjer følgende:

- Ut fra føre-vår prinsippet i dyrevernloven §2 og st. meld. nr. 12 (2002-2003) bør retningslinjene være så strenge at de hindrer nyetablering i næringen inntil ny forskning evt. viser at fisken ikke lider, og akseptable metoder er utviklet.
- Det bør utvikles metoder som gjør at menneskelig håndtering eller tilsvarende unngås. Det bør også unngås å ta fisken ut av vannet (ved opphaling/sortering). Dette fordi det må antas at fisk opplever menneskelig håndtering som entydig negativt, bl.a. fordi den ikke er domestisert.
- Innfangning som påvirker negativt habitatet for akvatiske dyr som ikke blir fanget, bør unngås.
- Transport, sammentrengning og immobilisering bør unngås.

- Metoder som medfører skade eller sykdom, f.eks. sprukket gassblære/bukhinne, oppblåst bukhole, splitting av finner, oppskraping, klemskader, gassøyne mv. bør unngås.
- Bedøvelsesmetoder som medfører aversjon eller fare for oppvåkning før døden inntreffer bør unngås.

Kilder:

¹ Chandroo, K.P. et al, An evaluation of current perspectives and pain in fishes, Fish and Fisheries, nr. 5, s. 281-295, 2004.

² Vitenskapskomitéen for mattrygghet, Vurdering av fangst og hold av villtorsk (*Gadhus morhua L.*), 1. januar 2005.

³ Vitenskapskomitéen for mattrygghet, Vurdering av fangst og hold av villtorsk (*Gadhus morhua L.*), 1. januar 2005.

⁴ Sohlberg, S. et al., Oppfatter fisk smerte, frykt og ubehag?, Norsk veterinærtidsskrift, nr. 6, 2004.

⁵ Chandroo, K.P. et al, An evaluation of current perspectives and pain in fishes, Fish and Fisheries, nr. 5, s. 281-295, 2004.

⁶ St. meld. nr. 12 (2002-2003) om dyrehold og dyrevelferd.

⁷ Stortingets næringskomité, Innst. S. nr. 226 om dyrehold og dyrevelferd.

⁸ Visendi for Dyrebeskyttelsen, Omnibus uke 8, 2003.

⁹ Dalen, E., Telefonundersøkelse om holdninger til dyrevelferd. MMI for Landbruksdepartementet, 2002.

¹⁰ Statens institutt for forbrukerforskning (SIFO), Dyrevelferd i Norge 2002. 2002. nr. 10.

¹¹ Dalen, E., Telefonundersøkelse om holdninger til dyrevelferd. MMI for Landbruksdepartementet, 2002.

¹² Norsk Statistikk for Dyrevernalliansen, 2002.

¹³ Kvamme, P., Stinkende makrellkirkegård, Bergens tidende, 25. august 2004.

¹⁴ Rapp, O.M., Tilbakeviser at oppdrett av torsk er dyreplageri, Aftenposten 30. juli 2004.

¹⁵ Lov om viltet av 29. mai nr. 38 1981 § 3 flg.

¹⁶ Isaksen, B. et al., Fangstbasert havbruk – en utredning om fangst og hold av villtorsk og andre marine arter – velferd og risiko, Havforskningsinstituttet og Fiskeriforskning, 2004.

Fangstbasert hold av fisk i fangenskap - kommentarer fra NOAH – for dyrs rettigheter

Generelt

Konklusjonen til utredningsgruppen er bl.a. at fangstbasert hold av fisk i fangenskap sannsynligvis forårsaker smerte, stress og frykt hos torsken. Beskrivelsene av metodene vitner om svært store påkjenninger, som f.eks. panikkreaksjoner, langtrukken døds kamp, ekstrem utmattelse som varer i uker. Denne formen for utnyttelse er på ingen måte forenelig med hensyn til fiskene. Både utifra et dyrerettighetsperspektiv og et dyrevernperspektiv er denne aktiviteten uakseptabel.

Det er heller ikke forenelig med intensjonene i dyrevernloven og stortingsmeldingen om dyrevern – fangstbasert hold av fisk i fangenskap tar på ingen måte utstrakt hensyn til dyrene slik at de ikke kommer i fare for å lide i utrensmål, tvert imot vet man at fisken vil utsettes for betydelig lidelse på flere ulike måter.

Motivet for fangstbasert hold

Det nevnes at aktiviteten har lang tradisjon, og det pekes på at mennesker har behandlet fisk på denne måten allerede for mange hundre år siden. NOAH vil imidlertid understreke at dette ikke må være noen basis for større aksept av aktiviteten fra myndighetenes side. Man har hatt totalt fraværende kunnskap om fisk stort sett opp i gjennom menneskets historie; behandlingen av fisk som har utviklet seg er et resultat av at fisk har blitt sett på nesten som livløse ting. Dyrevernhensyn er på ingen måte del av vurderingene under utviklingen av behandling av fisk – verken i eldre eller mer nyere tid. På bakgrunn av dette er ikke tradisjon relevant for om man skal akseptere en slik praksis, når man nå har annen kunnskap og er forpliktet til å ta denne til etterretning.

Det fremgår klart at årsaken til slik behandling av fisk idag, er ønsket om økt inntjening. Å bevisst øke mengden av lidelse som påføres fisken kun for økt inntjening synes vanskelig forenelig med Dyrevernlovens formålsparagraf.

Fisk og smerte

Rapporten konkluderer med at fisken under slik fangst føler smerte, frykt og stress. Allikevel åpner rapporten for villedende syn på fisks smertefølelse: Fra VKMs side refereres det at kunnskap om fisk og smerte er ufullstendig og ukjent – en kommentar som skulle kunne gjelde de fleste forskningsområder uten at man trekker den viten man har i tvil. Det kommenteres også at kunnskapen om fisks smertefølelse er kontroversiell, og rapporten påpeker uenighet. Referansen som oppgis for dette er imidlertid som vanlig Rose. Det er villedende i en slik sammenheng ikke å oppgi at den mest kontroversielle forskningen faktisk er den som ikke konkluderer med at fisk føler smerte; Roses syn på smerte hos dyr generelt har ingen støtte hos smerteforskere flest. Selv om Rose også mener at heller ikke f.eks. hunder føler smerte, er det ingen som legger dette vekt, og vil påstå at hunders smertefølelse er kontroversielt. Imidlertid blir Rose tillagt en urimelig stor vekt når det gjelder fiskesmerter, og den foreliggende rapporten underslår at det ikke er en lik mengde forskning til støtte for Roses syn som det er til støtte for synet at fisk føler smerte. Rapporten inneholder

også betraktninger av lite faglig karakter, som eksempelvis at fisk kan bite på agn på nytt er et beivrs for "at krøking uansett ikke er værre enn at det fra fiskens side er verdt et nytt forsøk" – slike betraktninger er grunnløse og tar ikke hensyn til bakgrunnen for fiskens adferd. Det er beklagelig at løse betraktninger som dette fremføres som fakta, mens forskning som underbygger synet at fisk føler smerte og frykt i liten grad refereres. Man mangler ikke forskningsmessig grunnlag til å ta innover seg at de prosesser fangst og hold av fisk innebærer, medfører betydelige belastninger og lidelser for dyrene. Spørsmålet synes snarere å være hvorvidt man overhodet tar hensyn til fiskens smerte og lidelse, eller om politiske hensyn om økt inntjening i næringen er altoverskyggende.

"Nyere data tyder på at fiskens nervesystem ikke er vesentlig forskjellig fra pattedyrs, og at fisk kan føle både smerte og frykt."
Rådet for Dyreetikk 1997

"Den vitenskapelige litteraturen er helt klar. Anatomisk, fysiologisk og biologisk er systemet for smerteoppfattelse hos fisk i prinsippet det samme som hos fugler og pattedyr."

Dr. Donald Broom, dyreadferdsforsker og professor i dyrevelferd ved Cambridge

"tilgjengelig informasjon er oppsummert. Basert på dette er konklusjonen at fisk kan føle smerte, slik smerte er beskrevet i den tyske Dyrevernloven".
Tysk veterinærtidsskrift, 2001

"Adferdsreportoaret, læreevne og hukommelse hos fisk er langt ifra stereotype og statiske, men har vist seg å være fleksible"

Braithwithe og Huntingford i Universities Federation for Animal Welfares magasin "Animal Welfare" nr. 13, 2004.

"smerte, fykt og stress oppleves sannsynligvis av fisk på samme måte som landdyr. Dette betyr at fisk har evne til å lide, og at dyrevern for fisk må ta dette med i betraktning."
(Chandroo et al, 2004)

"Nyere anatomisk, fysiologisk, neurofarmakologisk og etologiske data peker mot at fisk føler subjektiv smerte, som frykt, i stor grad på samme måte som landdyr."
(Yue et al, 2004)

"Selv med den begrensede spesifikke informasjonen om fisk som finnes i litteraturen er det liten tvil om at fisk har tilnærmedesvis lik, eller identisk neural biokjemi som de andre virveldyrene."
Norsk veterinærtidsskrift 6/2004

Fangsten i seg selv

Hvis man tar utgangspunkt i at dyr ikke skal "komme i fare for å lide" fremstår fangstmetodene som fullstendig uakseptable. Alle metodene forårsaker betydelig og langvarig stress, frykt og smerte hos dyrene.

- Line forårsaker fysiske krøkingsskader og ekstrem utmattelse.

- Trål og Not gir utmattelse, oksygenmangel og klemskader som fører til døden.
- Garn hindrer gjellebevegelse og dyrene klemmes sammen.
- Teiner som beskrives som “skånsomt” , gir panikkreaksjoner når fisken oppdager at den er fanget og prøver å komme seg ut.

I noen redskaper klemmes dyrene så tett sammen at de skades og dør. I noen redskaper er panikken ved å ikke kunne flykte det vesentligste. I de fleste redskaper blir fisken utsatt for kvelning og får ikke puste normalt. I mange redskaper påføres dyrene fysisk skade – og i alle redskapene påføres dyrene ekstrem utmattelse. Det å bli liggende på bunnen i lang tid etter fangst og ikke ta til seg føde i over en måned beskrives som normalt.

Fangst av torsk fører også til innvortes fysiske skader og lidelse som sprukken gassblære og peritoneum, eller luft i bukhulen som følge av sprukken gassblære. Luftblærer i øynene som gir bl.a. betennelse er også tilstede. Rapporten legger vekt på at skadene heles, men fra det man vet om buk-skader og innvortes skader på andre virveldyr, er slike tilstander meget smertefulle.

Generelt blir fisken under fangst ofte tvunget til å oppholde seg uten vann i flere minutter – dette medfører kveldningsopplevelse og er ikke i tråd med dyrevernavloven.

“removal from water and death by anoxia cause severe distress and suffering in fish.”
(Færevik et al, 2001)

Fangenskap av fisk

Helsetilstand

Når villfisk settes i merdene, er de fysisk skadet, ekstremt utmattede – kort sagt syke og ved svært dårlig almentilstand. Langvarig adferdsforandring, som å ikke ta til seg fôr og bli liggende på bunnen er tegn på at man rett og slett har å gjøre med syk fisk. Slik er dyrene overlatt til å ligge helt til de selv henter seg fra utmattelsene og skadene, eller dør. Dette “dyreholdet” synes ikke å være i tråd med Dyrevernavlovens intensjoner om hensyn til dyr i fangenskap og behandling av dyr som er skadet, syke eller lider på annen måte.

Håndtering

Villfisk som settes i fangenskap utsettes for håndtering flere ganger. Håndtering er i seg selv beskrevet som meget belastende for fiskene, og som noe som bør unngås. Med fangst av villfisk til fangenskap maksimeres imidlertid håndteringen for fiskens del.

Fangenskap

Det er utenfor tvil at selve oppdrettssituasjonen påvirker fisken, og vanlige tegn på frustrasjon slik som skading av annen fisk er tilstede hos oppdrettsfisk som et bevis på at plassmangelen i seg selv forårsaker sosialt stress og lidelse. For villfisk som er vant til å bevege seg fritt, er det ikke sannsynlig at en slik belastning vil være mindre – snarere større.

Tar man utgangspunkt i dyrenes interesser, er all sammentrengning av fisk i begrenset miljø slik at de ikke kan utfolde seg fritt, flykte fra ubehag eller angrep etc selvsagt høyst uønsket. Fiskeoppdrett vil i sin natur ikke være forenelig med kravene i Dyrevernloven. Minimumsmål som norske myndigheter for fisk i merder, er dessuten trangere enn anbefaling fra ulike dyreetiske råd i fastsettelse av tetthetskrav (f.eks. FAWC). Disse er dessuten ikke utarbeider utifra fiskenes adferdsbehov, men utifra dødelighetsvurderinger. For villfisk har man i tillegg miljøforandringen fra havet til et sterkt begrenset stimulifattig miljø i merd.

Villfisk i merd nektes naturlig adferd og bevegelsesfrihet, de utsettes for en brå miljøforandring som i ekstrem grad er til det værre.

“ (...) oppflising, slitasje og erosjon av finnene. dette er svært vanlig og er nærmest å betrakte som et “varemerke” på oppdrettslaks. For fisken betyr det mindre effektiv svømming og større problemer med å holde posisjonen i vannet.”

(Poppe, Norsk veterinærtidsskrift 2000)

“At high stocking densities fish show abnormal behaviours such as increased aggressions”(Lymbery, 2002)

Sulting

Sulting av dyr er av prinsipp i strid med med Dyrevernloven. I utenlandsk litteratur oppgis det en sultingsperiode på 24 timer før slaktning, mens beskrivelse av norske forhold oppgir en praksis med sulting i 1-2 uker før slakting (Færevik et al 2001). Villfisk får ofte ikke fôr i en lang periode etter inngfangning, og er også ofte for påkjente/syke til å ta til seg for. Dette betyr ikke at ikke sultingen er en belastning for dem. Villfisk blir med andre ord utsatt for en periode sulting kombinert med for dårlig almentilstand til å ta til seg mat, som påfølges av en periode tvunget sulting i forbindelse med slakting.

Sulting i ”korte perioder” som noen dager har også vist seg å være stressende for dyrene, og dermed ikke i harmoni med Dyrevernloven. FAWC setter spesifikke begrensinger på hva man mener er ”akseptabel” sulting, og selv disse anbefalingene går utover det som ”er nødvendig for å tømme tarmsystemet”, som per definisjon bør presiseres til ett døgn. Det er ikke i fiskens interesse å bli sultet, og sulting må ses i lys av dette.

“The effects of short-term food deprivation (7 days) and refeeding (2 days) on different biochemical and neuroendocrine parameters were studied in tench. (...) An increase in hypothalamic content of norepinephrine and dopamine was found in fasted fish. This result might be a consequence of stress induced by starvation.”

“Changes in glucose, glycogen, thyroid activity and hypothalamic catecholamines in tench by starvation and refeeding.” De Pedro N, Delgado MJ, Gancedo B, Alonso-

Bedate M. , *Physiol [B]*. 2003 Aug;173(6):475-81. , Departamento de Fisiologia Animal, Facultad de Ciencias Biologicas, Universidad Complutense, 28040 Madrid, Spain. ndepedro@ucmail.ucm.es

“Fish should not be totally deprived of food except during a period of up to 72 hours before slaughter for food hygiene reasons or where the overall effect of food deprivation is an improved fish welfare.

The period during which salmon may be deprived of food prior to certain management procedures must be kept to a minimum and should normally not exceed 72 hours”

Trout should not be totally deprived of food except during a period of up to 48 hours before slaughter for food hygiene reasons or where the overall effect of food deprivation is an improved fish welfare. “

FAWC

“the possible negative effects of starvation and restricted feeding have been given little attention, even though there are reports on fin-biting and eye-snapping during periods with restricted feeding; Winfree et al (1998) reported an increased occurrence of dorsal fin erosion in fastened juvenile steelhead. Starvation has also been found to increase the occurrence of specific diseases (...)”
(Færevik et al, 2001)

“However farmed fish are slaughtered before they are sexually mature and they are actively feeding throughout the production period. In aquaculture the fish are continuously fed until a week (or two weeks in winter) before slaughter (...) the process is routine and regarded as a necessary part of the production process. however, the welfare aspect of this routine has not been adressed. (...) The use of starvation on fish at a time and life stage when they are normally actively feeding, and especially as a means of regulating production output, is incompatible with good welfare and is in violation of the Norwegian animals protection Act.”
(Færevik et al, 2001)

Transport og slaktning

Trengning og pumping

Trengning og pumping er i seg selv svært kritikkverdige belastende prosesser som burde ses på som uønskede. Ut i fra et dyrevernsynspunkt burde slik behandling ikke aksepteres, men avvikles. Villfisk opplever trengning i forbindelse med innfangning, og deretter etter en kort periode opplever de på nytt denne prosessen i forbindelse med transport og slakt.

“In aquaculture, the process of grading, capturing and transporting fish are inherently stressful (...)”
(Conte, 2004)

“distress and injury most often occur when the fish are loaded into lift nets and cages, and lifted from the water. excessive gravitation weight loading on fish positioned at

the bottom of the net can cause injuries from compression and spine injury from adjacent fish.”
(Conte, 2004)

“The observation that there tends to be more aggression between fish of similar size than by larg fish towards smaller fish disagree with this argument (for grading)(...)”
(Færevik et al, 2001)

Even small manipulations of environment, like the removal of some fish from a tank (Molinero et al. 1997) and water level reduction (einarsdottir and Nilssen 1997) may give rise to stress reaction in fish. Exposure to extensive environmental changes and handling procedures would therefore, be expected to affect the fish strongly. Crowding, removal from the tank and exposure to air are possible stressors during gradin (...) studies of chinook salmon smolts and parr showed elevated levels of cortisol up to 24 hours after crowding when the fish were allowed to recover in seawater and moe than 72 hours after crowding when the fish recovered in fresh water (...)”
(Færevik et al, 2001)

“(...) particularly crowding, netting, removal from the tanks and the grading with gradingmachines, caused severe stress in fish”
(Færevik et al, 2001)

“crowding, oxygen deficiency, rapid temperatur changes and water composition are major factors causing stress in fish during loading and transport.”
(Færevik et al, 2001)

“Current loading methods make use of either a turbine pump, a vacuum pump or a lift net. An investigation of physiological stress in channeled catfish loaded by the three different methods showed elevated concentrations of plasma cortisol with all techniques (Davis et al. 1993). Similar results were reported by Wagner and driscoll (1994) from a study of the physiological stress response of cutthroat trout to different loading methods.”
(Færevik et al, 2001)

Avliving

Når villfisk så slaktes, opplever de på samme måte som oppdrettsfisk lidelser forbundet med CO₂-kvelning ved anoxi eller lidelse forbundet med andre avlivingsmetoder. Fisken opplever igjen en dødskamp mot langsom kvelning. I tillegg kan fisken igjen bli håndtert, pumpet og holdt i slaktemerd – det vil si gjennomgå i rask rekkefølge de mest påkjennende prosessene enda en gang.

Gjelder Dyrevernloven?

Det har vært sagt at Dyrevernlovens krav bare skal gjelde dyr i oppdrett og ikke i fangst. Selv om det tradisjonelt har vært akseptert smerte i forbindelse med fangst, er

det imidlertid ikke grunnlag for å si at lovens hovedparagraf i midre grad gjelder fangst – særlig ikke der dyrene utsettes for dobbel påkjenning i form at både fangst, fangenskap og kommersiell slakting. Dyrevernavloven gjelder fisk, og den gjelder alle dyr – tamme som ville. Formålsparagrafen har ingen begrensning. I tillegg til dette finnes det egne paragrafer i loven som spesifiserer at f.eks. fisk i steng ikke skal lide. Når man så ser at de metoder som er tradisjonelle faktisk medfører lidelse og er i strid med lovens intensjon, er det tradisjonene som må endres.

Konklusjon

Fangst av fisk ikke forenelig med utstrakt hensyn til dyrene, tvert imot er fangstmetodene ofte svært smertefulle og døden inntreer på grunn av langvarig og lidelsesfulle påkjenninger (kvelning, ihjelklemming etc.). Når man benytter slike metoder for deretter å holde fisken levende i et svært begrenset miljø, for igjen å utsette dem for lidelser og stress i forbindelse med transport og slakt, er hele prosessen klart i strid med Dyrevernavloven. Fiskens adferd vitner om ekstreme påkjenninger gjennom hele denne prosessen. Dette vil være tilfelle selv om man benytter de “minst lidelsesfulle” fangstmetodene. Man har her eksempel på at Dyrevernavloven overkjøres i praksis på grunn av inntjeningshensyn. Et regelverk som aksepterer slik behandling av fisk vil bidra til at Dyrevernavloven også overkjøres juridisk.

Innfanging av villfisk til fangenskap betyr å utsette dyret for to langtrukne og lidelsesfulle dødskamper, hvorav den første ender med at fisken overlever til en pris av ekstrem utmattelse og fysisk skade. Mellom disse dødskampene er en periode med sykdom og utmattelse kombinert med at fiskene er frarøvet all mulighet til bevegelse og naturlig adferd. I tillegg til dette blir fisken utsatt for skade, frykt og stress i forbindelse med håndtering gjentatte ganger. Med andre ord maksimeres lidelsene for dyrene.

Det er i denne sammenhengen relevant å merke seg at Rådet for Dyreetikk har rettet sterk kritikk mot “catch and release” nettopp fordi fisken overlever etter den utmattende dødskampen, og risikerer å oppleve denne dødskampen flere ganger.

Notat

Til: Fiskeridirektoratet og Mattilsynet

Fra: Fjordlaks AS

Kopi:

Dato: 05.01.2005

Emne: Innspill i forbindelse med utarbeidelsen av et helhetlig og harmonisert regelverket knyttet til levendelagring og oppdrett av villfanget marin fisk.

Levendelagring og oppdrett av villfanget marin fisk

Fjordlaks AS har over de siste tre årene gjort seg erfaringer gjennom levendelagring og oppdrett av villfanget marin fisk, herunder både sei og torsk.

Vi er av den oppfatning at denne formen for næringsvei vil kunne ha stor betydning for norsk fiskerinæring i fremtiden, og da spesielt oppdrett / oppfôring av villfanget marin fisk. Levendelagring av villfanget fisk vil for vår del kun fungere som akklimatisering av fisken i forkant av transport til egnede oppdrettslokaliteter. Vi er derfor av den oppfatning at levendefangstet / -lagret marin fisk bør kanaliseres inn i til oppdrett / oppfôring.

Det er viktig at norsk fiskerinæring utnytter sine naturgitte forutsetninger og ressurser på en best mulig måte, dvs. at det søkes etter alternativer som kan være med på å øke verdiskapningen, samt at det utvikles og tilbys produkter som ingen av våre konkurrenter har muligheten til å produsere.

En tendens i markedet er at det i større grad etterspørres ferske produkter. Det stilles imidlertid strenge krav til kvalitet, punktlighet og leveringsdyktighet. Markedet krever på lik linje med laks og ørret at en til enhver tid skal kunne levere ferske varer av høy kvalitet. Oppdrett og oppfôring av villfanget fisk bidrar i så måte til at dette etterspørselen i markedet kan dekkes inn.

En kjent problemstilling er for eksempel fisket etter torsk som har gått i lodde. I stedet for å sende denne ut i markedet som sekunda vare kan en fange fisken levende og sette den inn i oppdrett, for så å ta den ut som prima vare noen måneder senere.

Fjordlaks AS har frem til nå inngått avtaler med fartøy om leveranse av 800 tonn levendefisk i 2005. Imidlertid ser vi for oss at det inngås ytterligere avtaler slik at kvantumet kommer opp i mellom 1000 og 1500 tonn. Dette er fisk som vil bli akklimatisert / levendelagret i en til to uker før den transporteres og settes inn i oppdrett / oppfôring. Gjennom oppfôring av denne fisken vil vi kunne ta ut mellom 4 og 6000 tonn rundfisk i løpet av høsten / vinteren 2005 og våren 2006.

Både fangsting og levendelagring / akklimatisering må gjennomføres av, eller i samarbeid med kompetente aktører. For at dette skal foregå på en forsvarlig måte bidrar Fjordlaks AS med kompetanse og utstyr ovenfor de fartøyene en har inngått avtale med. En sikrer på den måten at fisken tas vare på, på en best mulig måte, både med tanke på fiskehelse/-velferd, kvalitet osv..

Vi er av den oppfatning at det må stilles krav til både fangsting, transport, levendelagring og oppdrett av villfanget marin fisk.

Etter vår mening går der et klart skille mellom levendelagring og oppdrett. Villfanget fisk faller under kategorien oppdrett straks den settes på fôring og aktiviteten vil dermed falle inn under de lover og forskrifter som gjelder for dette.

Regelverket må etter vår mening stille krav / gi tillatelse til følgende:

Krav til fisker / fiskefartøy:

- Det må stilles krav til utrusing av fangstfartøyene med hensyn på utstyr både for fangsting og oppbevaring av den levende fisken. (Tank kapasitet med tilstrekkelig vanngjennomstrømning. Pumpe, slanger og rør som har tilstrekkelig størrelse/dimensjoner.)
- Fisker må kunne vise til et minimum av kompetanse med hensyn på fangsting, håndtering og oppbevaring av levende fisk.
- Fisker som gis tillatelse til levendelagring må kunne vise til avtale med fiskesalgslag og mottaker / kjøper av fisken.

Fiske:

- Det må tillates bruk av føringsfartøy (brønnbåt) som hjelpefartøy for fisker.
- Det må tillates at føringsfartøy pumper direkte fra "snurrevadsekken".
- Bruk av automatisk registrering av antall fisk og fysisk måling av snittvekt må tillates ved omsetning av levendefisk.
- Kystfiske av torsk må få fortsette med faste kvoter for hele året.

Levendelagring / akklimatisering:

- Fisker må være tilknyttet veterinærtjeneste enten direkte eller gjennom avtale-/samarbeidspartner, jmf. oppfølging av fiskehelse og fiskevelferd.
- Det må stilles krav til at fisken skal røktes daglig av kvalifisert personell.
- Føring av levendelagret fisk må ikke tillates.
- Det må stilles krav om maksimumstid for levendelagring, anslagsvis maksimalt 3 uker levendelagring før fisken slaktes eller går over i oppdrett og føres.
- Det må etableres minimumskrav til anlegg og utstyr som benyttes til levendelagring / akklimatisering av levende fisk. Spesielt ved lagring av levende torsk, er viktig at det benyttes solide flatbunner som er enkle å betjene for inspeksjon av fisken.

Omsetning:

- Nytt innveiingssystem basert på automatisk registrering av antall, kombinert med manuell veieprøver må tillates. Dagens metode med tørrhåv og kranvekt er ikke skånsom nok for fisken.
- Mageinnhold(lodde) og gonadeindeks samt vanntrekk må fortsatt kunne fratrekkes ved kjøp av levendefisk.

Oppdrett:

- Dagens regelverk for oppdrett er dekkende for denne aktiviteten. Det er imidlertid viktig at en skiller levendelagring og oppdrett gjennom at føring av fisken kun tillates i oppdretts-sammenheng, altså regulert av oppdrettsloven.

Slakting/Pakking:

- Oppdrett/oppfôret villfanget marin fisk må stilles ovenfor de samme krav som laks og ørret ved slakting.

Mattrygghet og kvalitet:

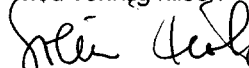
- Kvalitet og matvaresikkerhet er en forutsetning for å lykkes. Det må derfor stilles de samme krav for denne fisken som for øvrig oppdrettsfisk. Dagens regelverk er etter vår mening dekkende for både levendelagring og oppdrett/oppfôret fisk.

~~En forutsetning for å lykkes er at det stilles krav til de som skal utøve denne aktiviteten på lik linje med at det stilles krav til de som bedriver oppdrett.~~

Man må for all del unngå tilstander / hendelser som medvirker til å sette denne delen av norsk fiskerinæring i et dårlig lys ovenfor marked og kunder.

Levende fangst, levendelagring av fisk må gjennomføres på en profesjonell, forsvarlig måte med hensyn på både ressursforvaltning, fiskehelse og fiskevelferd.

Med vennlig hilsen

Svein Flølo
Fjordlaks AS

NOTAT

Til: Arbeidsgruppen Fiskeridirektoratet og Mattilsynet

Fra: FHL

Dato: 6. januar 2004

Vi viser til Fiskeridirektoratets brev av 29.11.2004, deres referanse 04/17381. Det følgende er et kort notat med våre generelle betraktninger omkring regelverket for villfanget marin fisk, herunder levendelagring og oppfôring. Ved behov vil FHL ettersende et mer fyldig dokument som tar for seg saken mer inngående.

Den tradisjonelle villfisknæringen i Norge er preget av sterke sesongvariasjoner. Dette fører til at det i enkelte perioder er rikelig tilgang på råstoff, mens det i andre perioder er mangel på råstoff. Å dekke råstoffbehovet er for fiskeindustrien den største utfordringen. For å møte denne utfordringen ser FHL flere virkemidler. I dette notatet kommer vi ikke inn på endringer i høstingsstrategier, organisering av omsetningen eller endringer i adgang til å eie fiskefartøy etc. Dette er tiltak i seg selv som ville kunnet bedret tilførselen av råstoff til fiskeindustrien. Derimot vil vi fokusere på betydningen av både å opprettholde og styrke den tradisjonelle levendelagringen av fisk, samt oppdrett av marine arter. FHL ser at dette er metoder som både vil kunne bidra til å stabilisere råstofftilgangen mellom sesongene, og som kan bidra til å øke tilførselen av råstoff.

Den norske sjømatnæringen er svært eksportorientert. Vi har et lite innenlandsk marked, og har behov for å eksportere brorparten av den sjømat som produseres. Det internasjonale sjømatmarkedet er sterkt preget av global konkurranse. For å møte den tøffe internasjonale konkurransen, og et marked som er preget av sterke aktører på innkjøpssiden, er det viktig at norske sjømatprodusenter evner å tilby sjømat av høy kvalitet og i tillegg tilføre markedet stabile leveranser. Det er ikke tilstrekkelig for de store supermarkedkjedene eller for andre viktige innkjøpere av fisk at det er rikelig tilgang på sjømat i sesongene. For å få gode og langsiktige kontrakter er det avgjørende at norsk sjømatnæring kan tilby sjømat av høyeste kvalitet 365 dager i året. Dette har også vært et ankepunkt fra norske storinnkjøpere av sjømat, som for eksempel butikkjedene. Problemstillingen er derfor ikke utelukkende knyttet til eksport, men også til behovet for å øke den samlede etterspørselen etter sjømat innenlands.

Den norske sjømatnæringen har stor betydning for verdiskapning og bosetning i Norge, og det er et uttrykt politisk mål at sjømatnæringen skal videreutvikles både med tanke på å sikre bosetning i de ulike regioner, og at Norge ikke bare skal forbli en vesentlig sjømatnasjon, men at sjømat i tillegg skal bidra til å sikre den nasjonale velferden i takt med at inntektene fra olje og gass reduseres. FHL legger derfor vekt på at sjømatnæringene må ha handlingsrom til å videreutvikle konsepter som både fremmer kvalitet og økt stabilitet på leveranser av sjømat. Dette gir muligheter for å kunne posisjonere seg i markedet og dermed oppnå

markedsandeler. Dette er en viktig forutsetning for å tilfredsstille de politiske målene for næringen. FHL vil understreke at innovasjon i næringen ikke er i konflikt med for eksempel ivaretagelse av en god fiskevelferd.

Sjømatnæringene opplever en tiltagende global konkurranse, fra aktører både fra lavkost og høykostnasjoner. Dette skjer både innenfor tradisjonelle næringer med konkurranse fra bearbeidingsindustri i lavkostland som Polen og Kina, og innenfor havbruk med omfattende produksjon av hvitfisk (f. eks. i Tyrkia og Vietnam) og rødfisk (f. eks. i Chile). Den sterke konkurransen understreker behovet for at norske myndigheter og forvaltning ser regelverk og forvaltning i sammenheng med de tilsvarende rammebetingelser våre konkurrenter har for produksjonen. En for stor forskjell mellom disse kravene i norske aktørers disfavør, vil bidra til konkurranseulemper, som kommer i tillegg til de konkurranseulemper vi allerede opplever som følge av høyt kostnadsnivå og manglende adgang til markeder. I denne situasjonen er derfor også et godt norsk omdømme viktig, i tillegg til stabilitet i leveranser og høy kvalitet på varene. Fiskevelferd henger dessuten uløselig sammen med produksjon av kvalitetsvarer, og det er nødvendig at all fangst og oppdrett, inkludert fangstbasert havbruk, har fokus på dette området. Kombinasjonen av et marked som i større grad fokuserer på omdømme og behovet for stadig å bedre kvalitetsnivået medfører at sjømatnæringen både ønsker å ha, og har et sterkt fokus på fiskevelferd og fiskehelse.

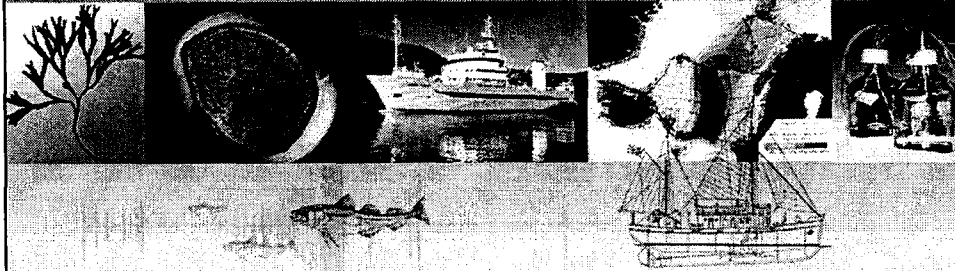
I dag foregår det virksomhet innenfor levendelagring, oppforing av levendefanget fisk og oppdrett av marine arter. Med levendelagring mener vi fisk i steng og merd som ikke føres med tanke på å øke vekt. Med oppfôring av levendefanget fisk mener vi at det drives fôring og røkting som i vanlig oppdrett med sikte på vekst, og endelig med oppdrett av marine arter mener vi kunstig klekking av yngel med påfølgende oppforing og røkting. I sistnevnte kategori er det altså ikke tale om fangst. Det er viktig at vi skiller mellom disse tre produksjonsmetodene. I lovverket skilles det også mellom levendelagring av villfanget fisk og oppdrett (både intensiv og basert på villfangst). Etter FHLs synspunkt bør det også i fremtiden være et skille. Dette har betydning for at rammevilkårene skal være slik at det også i fremtiden anses som attraktivt å satse på metoder for utjevning av sesongvariasjoner.

Levendelagring er f. eks. svært utbredt innenfor tradisjonell fiskerinæring, og har over år vist seg å være en effektiv metode for utjevne sesongvariasjoner i råstofftilgangen, og dermed i tråd med markedets klare krav til kvalitet- og kvantumsmessige, jevne leveranser. I dag er f. eks. levendelagring av sei betydelig mer utbredt enn levendelagring av villfanget torsk. Dette viser at levendelagring ikke er en ny metodikk for utjamning av sesongvariasjoner. Derimot vil oppforing av levendefanget torsk og andre villfangede arter kunne bidra til å styrke sjømatnæringens evne til ytterligere å flate ut sesongvariasjoner, og i tillegg bidra til å øke den samlede tilgangen på råstoff. Det er derfor viktig at myndighetene også har et blikk for at rammevilkårene til disse nye næringene er gode, slik at innovasjon faktisk skjer.

FHL ser det som viktig at det er en forståelse for at den norske næringen må være konkurransedyktig på pris, kvalitet og leveringsbetingelser, og at regelverket derfor må ivareta:

- a) et "enkelt" innhold som gir grunnlag for næringsmessig innovasjon
- b) målsetninger som sikrer dyrevelferd, kvalitet og dyrehelse uten å komme i konflikt med punkt a

FHL ser det ikke som problematisk å utvikle og håndtere regelverk med en fleksibilitet som medfører at begge disse to punktene fullt ut blir tilfredsstilt. Det forutsetter at vi har en forvaltning og næring med fokus på viktige dyrevelferdsmessige målsetninger, og som samtidig har kompetanse om sjømatproduksjon, det globale konkurransebildet, og som viser evne til fleksibilitet. FHL mener at erfaringer og utprøving er viktig for å finne frem til den beste praksisen, og at forvaltningens håndtering av disse spørsmålene har i seg rom for å prøve ut nye former for næringsvirksomhet.

Fangst og hold av villtorsk- "Fangstbasert havbruk"

Kjell Midling / Bjørnar Isaksen

Fangst, føring og hold av vill torsk- slik det kan utføres i dag
Omfang/betydning av denne næringsveien fremover
Problemer/forutsetning og betydning for lønnsomhet
Problemløsning/nødvendige forutsetninger for levendefangst

Historikk

Fangst av levende torsk - lang tradisjon i Norge, Ruser, teiner, trollgarn. Sør-og Vestlandet, samt i Trøndelags fylkene. Småskala drift.

Rundt 1990 - noen få snurrevadbåter starter med fangst av levende torsk i Nord-Norge. Forskningsinstitusjoner blir involvert. Enkel teknologi "ferdig" utviklet i 1994. Industri lite interessert. Levendefiskfangst stopper opp.

I 2001 gjør en fisker og en eksportør et nytt fremstøt med levende fisk. Fangst og lagring gir opphav til et nytt "levendefisk-eventyr". Interessen svært stor ute i industrien - buffer/mellomlagring av levende fisk muliggjør stabil leveranse av ferske torseprodukter langt ut over de tradisjonelle fangstsesongene.

Avisoverskrifter våren/sommeren 2001

Klart for første torskenslakting

Det nye «torske-gullet»

Det som nå slaktes for markedene er villfanget og oppfôret torsk

Den fine og verdifulle torsk som her bløgges ved Nørtras anlegg i Torsvåg, var under vårtorskefisket i Finnmark for bare få måneder siden loddesprengt småtorsk.

Kaotisk eventyrstart

Blodfersk Blanktorsk til Boulogne

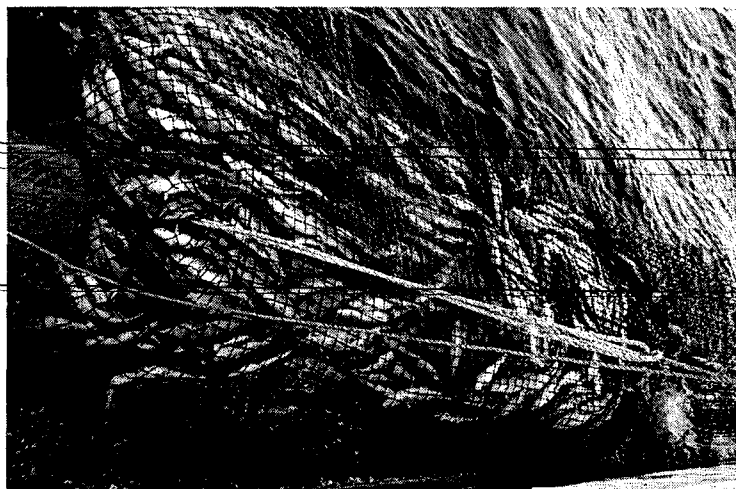
Enormt potensiale!

Historisk torskenslakt

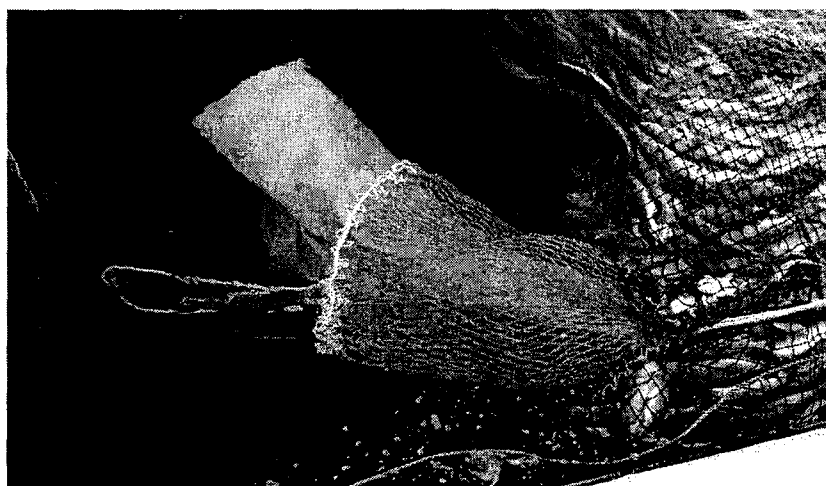
Verdens første kommersielle slakting av oppdrettsorsk skjer i Torsvåg i Troms i dag. Hver uke gjennom en torskelaus høst vil Nørtra satse på å tilby sine europeiske kunder torsk av høy kvalitet til høy pris. Side 13

Fangstbegrensning; Kvantum/driftsforhold

Lerretsløft under fiske

Ombordtaking av fangst (i vannfylt lerretsløft)

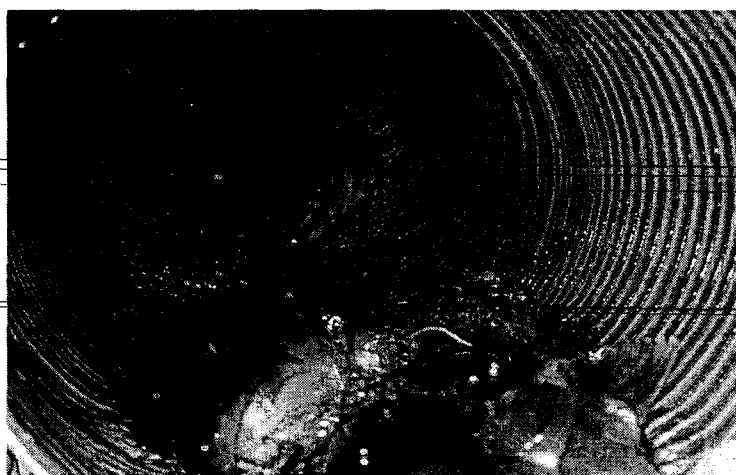
Telling og sortering av torsk

(grunt kar med vanntilførsel fra undersiden)

Overføring av torsk til lasterom

(Vannsklie)

Føringskapasitet

Lossing av fangst

"Manuelt" styrt håving

(håndstyring av håv - fi sk svømmer rolig foran/i håv)

Veiging av torsk med kranvekt

- Et utvalg håver veies og telles.
- Dette gir snittvekt som ganges med totalt antall fisk satt inn i merd

Telling av fisk ut fra båt

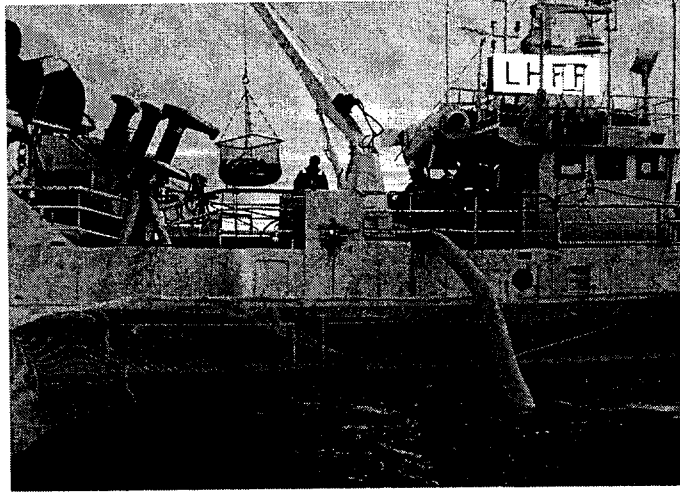
(fra kar med vanntilførsel fra undersiden)

Telling av fisk ut i merd

Telling av fisk ut i "flatbunnmerd"

Flatbunnmerd -en absolutt nødvendighet ved mottak av levende nyfanget torsk.

Dagens levendefiskteknologi -tar den hensyn til velferd hos nyfanget torsk?

Sammenfallende interesser - fisk og fisker - høy overleving hos fisk gir godt utkomme for fisker. Høy overleving burde være et av kriteriene på god velferd (?).

Skånsom behandling i alle ledd av levendefiskfangst og lagring. Tar hensyn til torskens spesielle behov rett etter fangst. Til sammen gir dette høy overlevelse og svært god kvalitet på levendefanget villtorsk.

Så hvorfor er nettopp levendefangst av torsk kommet på dagsorden og med etter sigende kritikkverdige forhold?

Manglende lovverk!!!

Manglende lovverk har ført til "fritt-frem" praksis med tøying/overskriding av toleransegrenser som man kjenner til fra tidligere - med påfølgende dødelighet i fartøy og merd.

Lovverk har vært etterlyst; eksempelvis:

redskapsutforming

ombordtakingsutstyr

sorteringsutstyr (ved lasting og lossing)

utstyr for nedtak/kvantifisering av fisk i føringsrom

utforming/vanntilførsel av føringsrom (med kapasitetsangiving)

mottaks- og aklimatiseringsmerder

= GODKJENNINGSORDNING (a lå ordning for kystnotbåter)

Minimumskrav mht opplæring i fangst, føring og hold av villtorsk (som for vanlig oppdrett??)

Omfang/betydning-1

- Ny næring - uhyre spennende. Levendefiskteknologien like viktig for fremtiden som fryseteknologien for fortiden?
- Omfang? Teoretiske vil det meste av dagens snurrevadfanger kunne leveres levende (12-14%? og stadig økende, garn og line båter legger om til snurrevad)
- Fartøy som fisker med krokredskap vil kunne levere en del som levende fisk - større andel dersom de legger om til for eksempel teine og/eller ruse (økonomi må utredes)
- Trålkvoter som fiskes som levendefisk (ref år 2004 og Mackzymal)
- Garnflåte legger om til "Canada-ruse" - stor ruse, for eksempel i Lofoten???
- Hva med fritt redskapsvalg ved fiske innenfor de alminnelige bifangstregler (på størrelse) i Saltvannsfiskeoven? Vil not se sin renessanse?
- Levende torsk vil kunne sette en ny kvalitets-standard for villfanget torsk

Omfang/betydning-2

- Fangst av levende fisk vil kunne redusere leveranse av sløyd fisk over kai i toppsesonger (Lofotfiske/ Finnmarksfiske)- gi økte priser i sesong,dvs både de som fisker levendefisk og de som fisker konvensjonelt vil tjene på fangstformen.(+)
- Levende fisk i buffer/mellomlager vil forlenge perioden hvor industrien er leveringsdyktig mht fersk fisk (+). Stor fisk kan selges direkte når hovedsesong er avsluttet -mindre fi sk kan oppføres og selges lengre ut på året(+)
- Med levendefisk blir noe av "råstoffmakta" overført til fiskeflåten (+/-)
- Levendefisk setter ny kvalitetsstandard for villfanget torsk-vil by på problemer for eksempelvis for garnfisk (-)

Omfang/betydning-3

- Kvantum og tidsperspektiv?? Avhenger bl.a. av forutsetninger, rammevilkår og ikke minst etterspørsel av høykvalitets fersk villtorsk. Vanskelig å spå!

• 2001	300 tonn
• 2002	800 tonn
• 2003	1000 tonn
• 2004	1500 tonn(?)
• 2005	2500 tonn(?)
• 2010	10000 tonn (?)

Forutsetninger for at fangst av levende fisk skal bli en forutsigbar og lønnsom næring

- Faste fartøyskvoter -fangst av levende fisk tar tid, er uforenlig med stor overregulering som fører til kappfiske.
- Stabilt høy og forutsigbar overlevelse og kvalitet hos torsk under fangst, i båt og under/etter overføring til merd (underveis i utviklingen - velferd i praksis). (Lovverk m /Godkjenningsordning)
- Likebehandling av fartøy som leverer konvensjonelt eller levende med hensyn til uttak av fisk fra torskebestanden. Likebehandling med hensyn til kvoteavregning (ved hjelp av "dynamisk justeringsfaktor"?) .
- Bruk av fisk som dør under transport/ i merd. Kvalitetsforskrifter bør revurderes med hensyn til alternativ anvendelse. (Jfr. sammenlignbar fisk fra "overstått" garnbruk (tonetters garnsett)
- Overføring av fangst på felt - bør utredes. Forutsetninger totalforandret fra den gang regelverket ble laget.

Omregningsfaktor rund/sløyd/"rund" vekt - behov for "dynamisk justeringsfaktor"?

Lengde 84 cm, hunn,

Vekt rund: 9.2kg

Vekt sløyd: 4.7kg

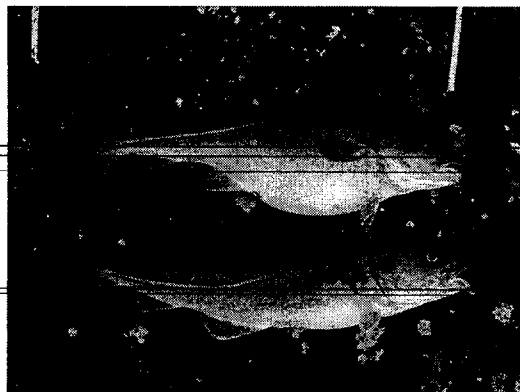
Omregningsfaktor: 1.98

Lengde 83cm, hunn

Vekt rund: 6.4 kg

Vekt sløyd: 4.3 kg

Omregningsfaktor: 1.48

Like former for levendefangst- lik behandling !
Ulik form for leveranse- fortsatt lik behandling?

Fartøy:	"Hans Jensen"	"Jens Hansen"
Type:	90-foting	90-foting
Redskap:	Snurrevad	Snurrevad
Område:	Ureteigen	Ureteigen
Tidspunkt:	14. mars 2004	14. mars 2004
Fangst:	3571 stk.gytetorsk	3571 stk.gytetorsk
Leveranse:	Sanitærslakteri, bløgges, sløydes, veies, 2,8 kg sløyd, ises	Flatbunmerd, bufferlagring, 4,76 kg rund
Vekt:	Eksport-superior 10.000 kg sløyd	17.000 rund
Avregning kvote:	15 tonn rundvekt	17 tonn rundvekt

men, ... fartøyene har jo i virkeligheten tatt nøyaktig
samme mengde fisk opp av havet.....????

**Juridiske rammevilkår (eller forutsetninger)
for å sikre stabil tilgang på torsk**

- Alminnelig rett til fiske levende fisk
- Anbefaling om egnet redskap for fangst av levende villfisk
- Tekniske reguleringer -s nurrevad/lerretsløft/
sorteringskar /forflytningsutstyr / utforming føringsrom
mht føringskvanta / mottak-og akklimatiseringsmerd
- Melding om tur og melding om ankomst ved levering av
levende fisk
- Overføring av fangst på fiskefelt
- Fangstdagbokføring
- Bruk av fisk som dør under transport/ i merd
- Godkjenningsordning for "fartøy og mannskap"

LØSNINGER PÅ PROBLEMER

- Største problem i dag er at det ikke finnes retningslinjer for fangst og hold av levende vill marin fisk. "Fritt-fram" for påståelige "forstå-seg-påere". Har medført leveranse av torsk av "ymse" kvalitet - og setter hele levendefisk-næringen i vanry -noen få ødelegger for de mangel
- Faste kvoter - OK
- Høy overlevelse - krav til fartøy og mannskap
- Likebehandling konvensjonell- og levendefangst = "DJF"
- Bruk av fisk som dør under føring/første døgn i merd -bør utredes. Kan utgjøre 0-8% av total fangst.
- Se nærmere på loverk for utøvelse av fiske, med spesiell fokus på mulighetene for overføring av fangst. Tidligere var det konkurranse fiske og overføring til "kompisbåt" kunne virke konkurransevridende. I dag er det faste kvoter og ingen som tjener/taper i form av mer/mindre kvote på en eventuell overføring

Kommentar til "Vedlegg til brev fra FKD"-1

- Pkt 12.3
OK - spesielle krav til både fartøy og mannskap. Skal det innføres en form for opplæring for en eller flere av mannskapet?
- Pkt. 13.3
Mht områdereglene - OK.
Adgang til overføre fangst - bør utredes hva som ligger i bunn.
Da reglene ble innført var det overregulering og konkurransefiske -
~~overføring av fangst kunne virke konkurransevridende ved en overføring av~~
fangst kunne et fartøy få mer av totalkvoten enn et annet. I dag er det faste kvoter
- Tekniske reguleringer OK - må innføres. Utstyr for telling/bør utvikles og innføres.
- Pkt14.3.
Bør utredes - kvalitet på fisk som dør under transport og første dag i merd bør sammenlignes med for eksempel overstått garnfisk. Denne fisken kan i verste fall utgjøre opptil 7-8 % av totalfangst levende.

Kommentar til "Vedlegg til brev fra FKD"-2

- Pkt 15.3
Områder for ventemerder/ "feltmerder" OK.
Finnmarkkysten; store avstander - behov for feltmerder i nærhet av fiskefelt. Pr i dag for liten kapasitet mht mottaks/akklimeringsmerder
Krav til utforming av mottaks/akklimerings/ventemerder - OK!
Harminisering av regelverk - ønskelig og nødvendig!
- Pkt 16.3 - OK . Telling / veiing manuelt inntil videre
- Pkt 17.3 - OK. Villfanget torsk kan settes i merder med større masker og tykkere lin - dette kan redusere fare for rømming.
OBS: Ved rømming villfanget fisk - ingen fare for "genetisk forurensing"

